

Gravfält från slutet av folkvandringstiden - och början av vikingatiden.

Tiikkimunni, Melleri hemman, Lupsaja by, Bjerno socken.

NM 7752.

Medels brev av den 6 augusti 1920 meddelade länsmanen i Bjerno E. L. Niles Arkeologiska kommissionen, att hemmansägaren F. V. Erikson på Melleri vid stentagning på Tiikkimunni å hemmansets mark i ungefär 25 cm djup hittat ett svärd, 3 spjut, 1 kniv, alla starkt förrostade, och en skiffersten av egendomlig form. I brev 484 av den 9 augusti underrättades länsmanen om att inom augusti månad någon av kommissionens tjänstemän skulle anlända för att undersöka fyndplatsen. Underkänd erhöi i uppdrag att företaga undersökningen.

Tiikkimunni är en källigen lång och smal kulle, med ställvis framträdande berggrund, som i riktning NV-50 följer Bjerno's NO-strand. Mellan Tiikkimunni och ön ligger låga ängar, likaså söder och öster om kullen, medan den i norr har förbindelse med det rätt höga Prästkullaberget; i fråga om de geografiska förhållandena bifogade kopia av en på Melleri förvarad karta och särskilt kartan hos Hacksman, Die ältere Eiszeit in Finnland, s. 25.

För arkeologerna är Tiikkimunni sedan gammalt känd: här ha i särskilda repriser undersökts några fyrbakiga stensättningar och en jordhög av oviss art, jfr t. ex. Hacksman, a. o., s. 23 ff. Snellens vid visade det sig, att de av F. V. Erikson funna vapnen foga ett nytt drag till de tidigare kända: de ligger kvar i ett brandgravfält från övergången mellan folkvandringstiden och vikingatiden. Funnarna äro:

1. Ett svärd	7752:1
2a. Tre spjutpekar	:3-5
2b. En kniv	:2
2c. En ridnagel	:6

rikta intresset för sammanlagt för 150. Däremot var den i länsmanens brev omtalade skifferstenen en naturbildning utan intress för museet. Kniven, spjutpekarna och ridnageln hade hittats på den skuggade SO-slutningen av Tiikkimunni, c. 55 m SO, något till O, om den

med 5 på bifogade karta, med f på kartan hos Hactman be-
tecknade tymsidiga stensättningen. Fyndplaten ligger inom det
med en strecklinje begränsade området; rutorna I C1 - D1
och II C10 - D10 på bifogade pl. I. Svärdet hittades vid 1 i
ruta I B8. Samtliga föremål hade kommit i dagen vid
stentagning på flat mark; intet röse betecknade fyndplaten och
ingen regelbunden stensättning hade funnits, men några stenar
hade varit synliga i markytan och andra hade kommit till
synes, då de förstärkta borttogas. Av Erikssons uppgifter, som
lämnades på Melleri, förstår jag kom till Tikkimanni, fran-
gick, att på fyndplaten måste finnas ett vanligt stenbundet
brandgrävfält under flat mark. Detta bekräftades vid utgrävningen.

I och för undersökningen anlades ett rutfält, I, med sidor
ungefär i NV-SO och NO-SV. Linjerna i fältet, var rutor med
en m^2 , betecknades på sedvanligt sätt med ABC etc., 123 o.s.v.
Under utgrävningens gång förlängdes fältet I mot NV med ett
annat betecknat II; av detta undersöktes dock blott några få m^2 .
Inom dessa rutfält lägo, som ovan angivet, Erikssons fyndplaten,
men det bör betonas, att grävfältet åt alla sidor sträcker sig
utanför det område som undersöktes. Motivet till att grävningen
icke kom att omfatta ett större område var väsentligen, att Eriksson
ej gärna såg sin ringbrog förstöras. På grund härav lades meter-
fältet på den öppnaste platsen på slutningen, där nästan endast
erbukkar växte; de fåtaliga större granarna, angivna på pl. I,
fälldes icke.

Vid undersökningen visade det sig, att över utgrävnings-
områdets nordvästra del funnits en tät stensättning av hand-
till handstora och större stenar, liggande i 1 & 2 skikt; av
stenarna hade dock en mängd borttagits av Eriksson. Söderut
voro de bevarade resterna av stensättningen glesare, men även
här hade Eriksson enligt egen uppgift idkat stentagning, vilket
även framgick av ett stort antal små gropar efter stenarna. Det
är dock sannolikt, att stensättningen aldrig varit så tät; SO
som i NV. På pl. I äro de bevarade parterna av stensättningen
och enstaka större stenar intecknade; deras yttrelement är flerstades
något, beaktat efter markytans lägsta punkt inom utgrävnings-
området (d.v.s. ruta I A10:s södra hörn). Yttrelementen till torrens
yta och oörd mark äro även antecknade för varje ruta, på så sätt
att yttrelementen ställts öfver varandra, t.ex. 0.33, varvid det
0.16

övre motvaran korvens yta, det nedre orörd jord. In jämförelse mellan nivåelementen till stenläggningarna och korvens yta bekräftar det redan sagda. Blott få av stenarna slucko upp över korven; stenläggningen låg i regel omedelbart under denna.

Av nivåelementen framgår ytterligare, att orörd mark nästan överallt mötte redan 10 à 30 cm under korvytan; kullerlagret var således rätt djupt. I kullerjorden fanns relativt litet ben och, på undantag av ett par ställen, även fåga kol; jorden var i det hela icke synnerligen mörk. Forsaker andräffades spridda över hela området, mellan och under stenarna men även på sådana störläyer, där stenläggningen var saknades och synbarligen aldrig varit fäst.

i regel gulbrun sand

Här spridda anmärkningar om enskilda rutor:

I rutorna A10-K10 och A9-K9 ytterst få kol och benbitar.

I A9-K9 utom de ierckrade stenarna några mindre.

Under stenarna i G9-H9 en 10-15 cm djup grop med mörk jord.

I A10-K10 till A7-K7 märker efter en mängd tidigare borttagna stenar. A7 ej undersökt på grund av dvärdöcker, A6 däremot utgrävd.

I J8 några småstenar. - I E8 och F8 flere kråk- och benbitar.

I C8-E8 och D7-E7 mörkare jord än vanligt, dock icke kol, och flere mindre stenar, bland dem en del brända. Omkring punkten D7 en c. 50 cm vid eldstad bestående av 1 à 2 lager små, skörbrända stenar i en tämligen regelbunden bredd; stenarna vid kanten något större än de i eldstadens mitt. Under stenarna kol och mörk jord i en grop, vars botten låg c. 50 cm under gräskorvens yta; själva eldstadens yta låg c. 15 cm under korvens. Eldstaden på pl. I snedsträckt. Omedelbart utanför eldstaden mötte orörd jord i vanlig nivå. Denna eldstad väcker snarast tanke på att på platsen funnits en boplats: som bälplatt för likbränning föreföll den för liten; obs. även att ringa benbitar hittades här, däremot kol och kråkbitar, de senare även omkring eldstaden.

Omkring föremålen M-15 flere ~~pe~~ benbitar.

Rutorna J6-K6 fulla av stora rötter av en gran i J5-K5 och J4-K4.

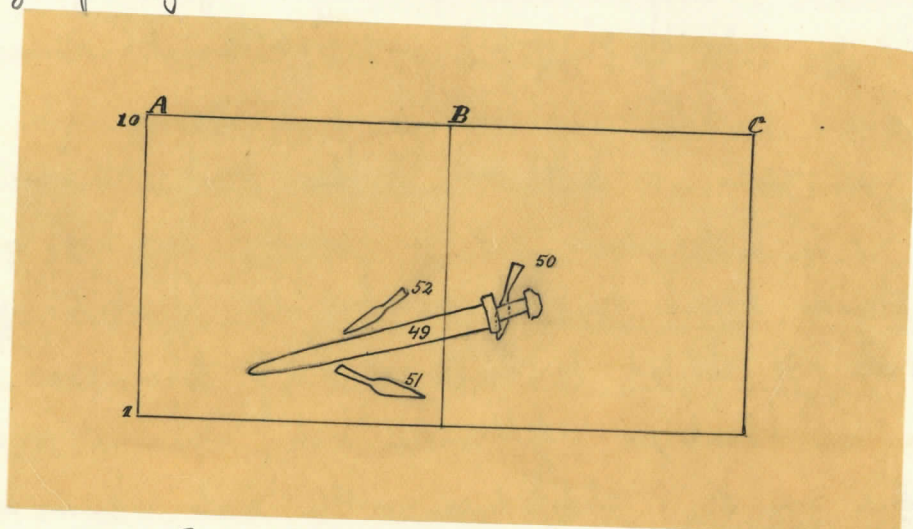
H1-K1 till H5-K5 ej undersökta, här 3 granar och stubbar av trene. H5-K5 dock partiellt grävda mellan rötterna.

Stenlagret sträckte sig under kvädet i B5.

Från och med linjen A4-G4 mot NW var stenlagret
bevarat i större flak än f.ö. inom det utgrävda området.
Dens yta låg omedelbart under torven. Stenarna små.

I ruta E4-F4 fanns en djupare grop med svart
jord, som i nivå 0.75 avtecknade sig tydligt mot den
omgivande marken; den botten-nivån var 0.17. Över
gropen låg tämligen ren sand, som gjorde att platen
avtecknade sig som en visserligen mycket svag förhöjning.
På en del av ett mindre skufflak sträckt sig in
över gropen, mellan den mörka jorden och sanden, hade
jag trott att gropen var av sen datum. I gropen fanns
ett par benbitar och nr 36, 38, 39.

Inom det ^{med en strecklinje begränsade} ~~streckade~~ området i I C1-D1 och II C10-D10
hade Eriksson hittat 3 spjutspetsar, 1 kniv och 1 rikmagel
utan att deras inbördes läge närmare kunde upplysas.
Omedelbart intill, i I B7-C7, fann jag flera vapen, vilkas
läge framgår av nedanstående skiss.

I ruta I D1 vid roten av trädet fanns flera brända stenar,
synbarligen delar av en eldstad, vars centrum ligger under
trädet.

I ruta II G10 tämligen mörk jord.

Vid grävningens slut inslås 6 pålar för att utmärka
det undersökta områdets hörnpunkter.

De vid undersökningen funna föremålen var följande:

3. Bit av bronsring, niv. 0.27.
4. Lerkrukstbit, nr ruta F10.
5. Kniv, spets i V, skaft i O, niv. 0.36

7752: 7

:59

:10

7752: 57

: 59

Kasserade

7752: 11

: 13

: 12

: 14

: 15

: # 18

: 16

: 57

: 17

: 20

: 57

: 9

: 19

: 21

: 22

: 25

: 23

: 29

: 26

: 27

: 28

: 28

: 30

: 33

: 34

: 32

: 24

: 31

: 31

: 58

: 8

: 28

: 59

: 8, # 35

: 36

: 37

6. Brons, niv. O. 31

7. Lerkruksbitar, nr G8.

8. Järnsmylor

9. Järnspänne, niv. O. 40

10. Kniv m. speken mot O, niv. O. 36.

11. Kniv m. speken mot O, niv. O. 39.

12. Spjutspets, speken mot SV, niv. O. 26

13. Fingerring, nr säll i jord från D8.

14. Spjutspets m. spets mot OSO, under minstenslager, niv. O. 34

14 bis. Spänne i ruta J7, niv. O. 46

15. Smält bronsklump, vid 14 bis.

16. Spänne, under en mindre sten, niv. O. 50.

17. Spjutspets, speken i OSO, niv. O. 36.

18. Brons, niv. O. 38.

19. Brons, nr säll i jord från E7.

20. Bronsring, nr säll i jord från D7.

21. Bronsbeslag, niv. O. 53

22. Bronsfingerring, niv. O. 55.

23. Bronspärla, i E5.

24. Remändbeslag, nr säll i jord tagen från F5 och G5.

25. Fingerring, niv. O. 50

26. Järn, nr säll E5

27. Låsdel??, niv. O. 36

28. Bronsbeslag, niv. O. 48.

29. Brons, niv. O. 70.

30. Bronsspänne, niv. O. 65.

31. Bronsring, niv. O. 38.

32. Kniv, spets i S, niv. O. 41.

33. Kniv, spets i NV, niv. O. 48.

34. Rembeslag, niv. O. 60

35. Brons, vid 34.

36. Brons nr F4.

37. Lerkruksbitar, på gränsen mellan A4 och A3.

38. Armringsfragment, niv. O. 66.

39. Bronsbit, niv. O. 37.

40. Lerkruksbitar från hela utgrävningssområdet

41. Bronsfingerring, niv. O. 54

42. Fragment av bronsring, som 41 men ett par cm högre

43. Svärd, spets i V, niv. O. 76.

7752: 40

:39
:38
:50
:47
:53
:52
:54
:55
:51
:46, 48, 49
:42
:42
:56
:44
:49
:41
:46
:45
:43
:59
:60

44. Armborstspårne, niv. O.75. Foten låg 1-2 cm högre än bägen, vars riktning var NV-SO; gammal brokhyta.
45. Järn nu såll från E2
46. Brons nu såll från G2.
47. Spjutspets med spets i SV, niv. O.73. I något högre nivå hade Eriksson här funnit spjutspetsar etc.
48. Bronsbit av halbring, niv. O.66.
49. Svärd, niv. O.60
50. Spjutspets, niv. O.60
51. Spjutspets, niv. O.60. 49-52:s läge framgår av skiss ovan.
52. Spjutspets, niv. O.60.
53. Fragment av bronstid, 20 cm NO om 48, niv. O.66.
54. Bronsfragment, nu såll från D1.
55. Fragment av halbring, niv. O.79.
56. De nu lös jord från F1.
57. Spjutspets, spets i SO, niv. O.56.
58. Glasbit nu såll från E1.
59. Fragment av sölja nu såll från D1.
60. Nidnagel, niv. O.84.
61. Bronsbeslag nu såll från D1.
62. Järn nu såll från D1
63. Spjutspets spets i NO, niv. O.88.
64. Lerkrukbitar från hela området.
65. Brända benbitar från hela området.

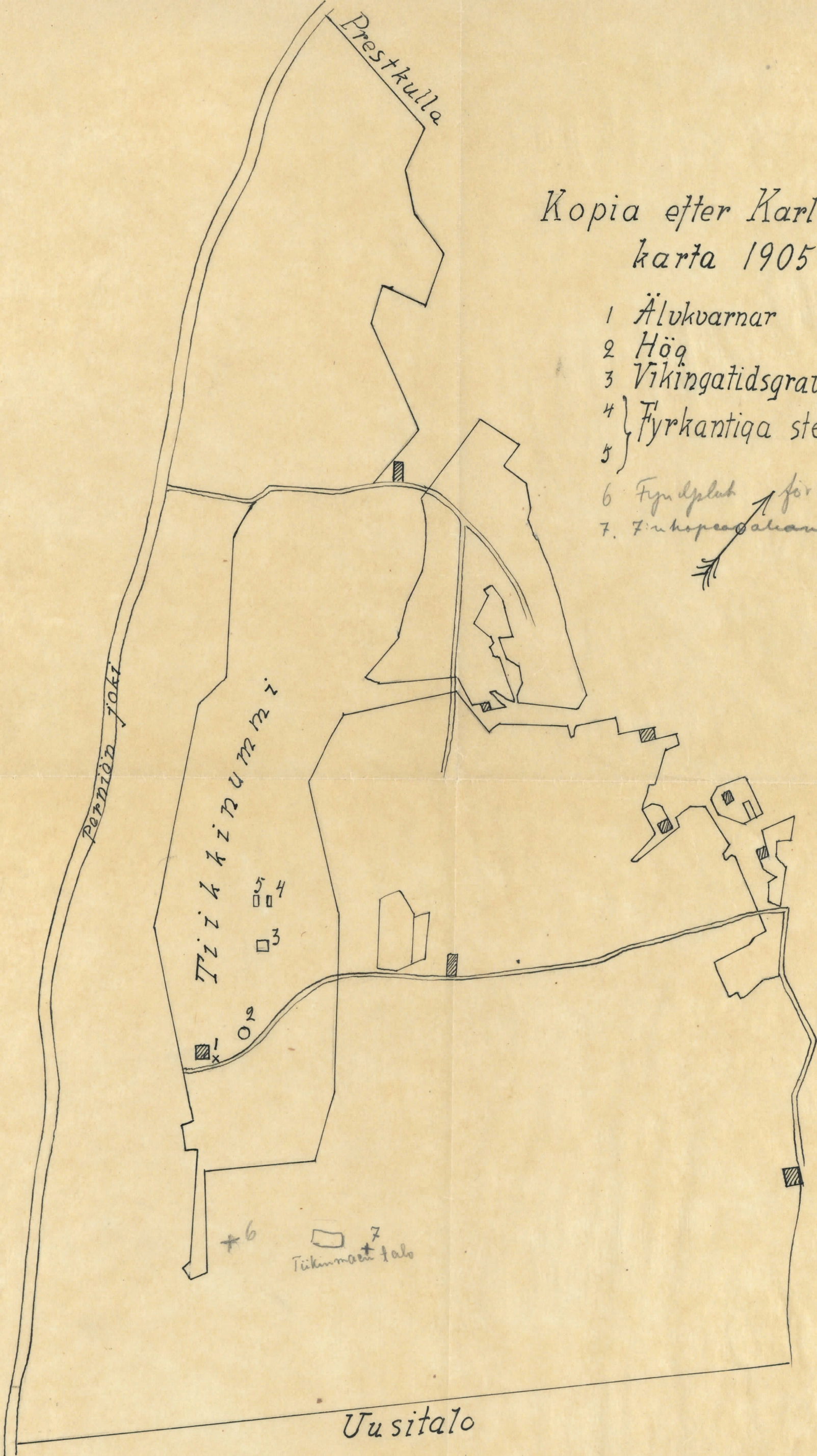
C.A. Nordström

Kartans bas dittu 1930-levulla

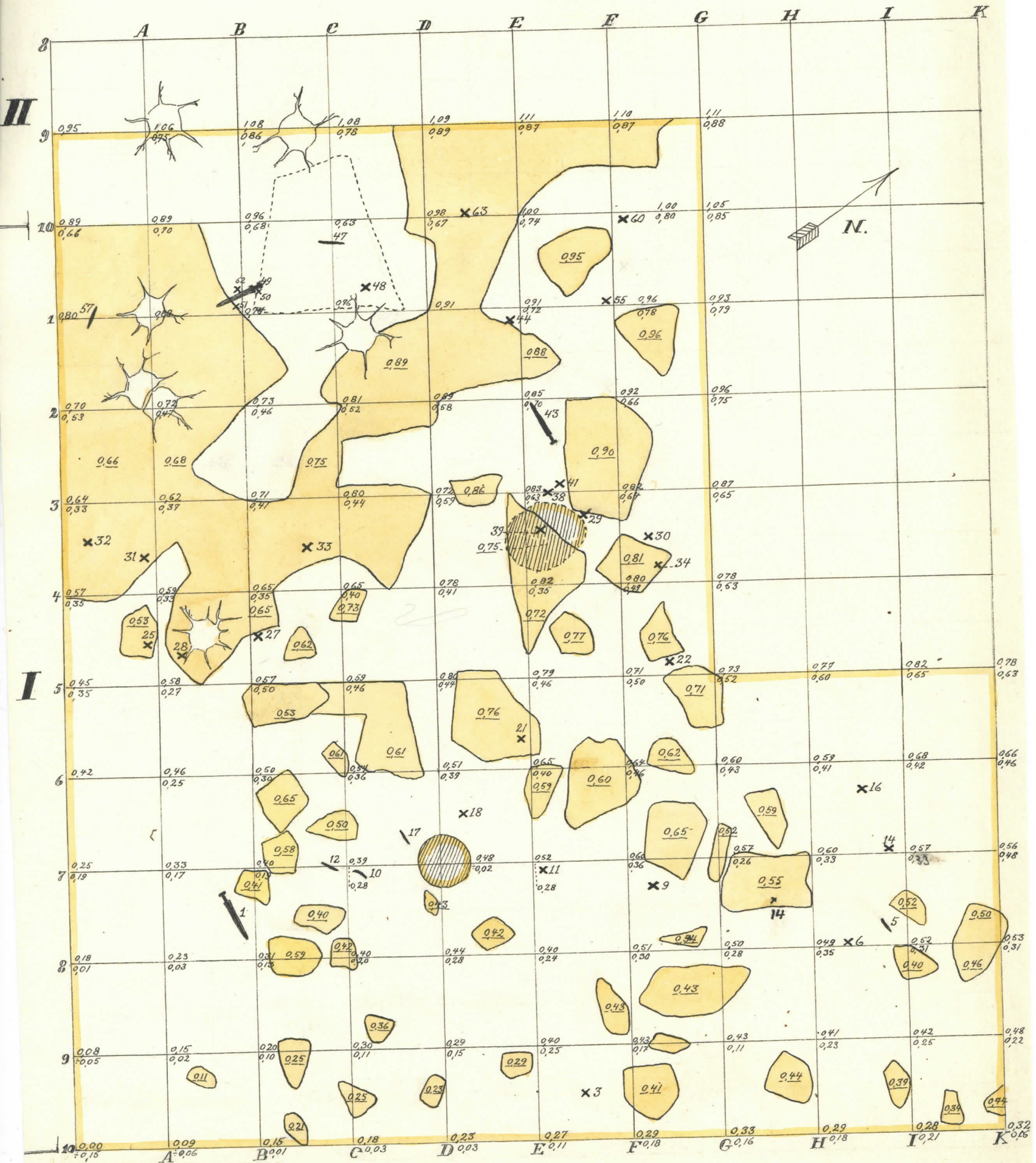
St. Y.

Kopia efter Karl Wäggs
karta 1905

- 1 Älvkvarnar
- 2 Höq
- 3 Vikingatidsgravfält
- 4 } Fyrkantiga stensättningar
- 5 }
- 6 Fyndplats för arabiskt mynt
- 7 Finnepeasalan (1991) bytökorten

0 100 200 300 400 500 Meter.

Brandgränsvärd på Tikkinummi, Lyyppä, Björns.
 Utgrävningsfältets gränser, skurar o. stenläggningar
 betecknade med gul färg.